

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Praxis Iurispatronatus Acquirendi, conseruandiq[ue] illud;
ac amittendi modos breuiter continens**

Viviani, Giuliano

Romae, 1620

Lib. 12. in quo declaratur materia institutionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61772)

LIBER DVODECIMVS,

In quo declaratur materia
institutionis.

CAPVT PRIMVM.

Quid sit institutio.

SVMMARIVM.

- 1 *Institutio propria quid sit.*
- 2 *Institutio large sumpta, continet inuestituram, & immissionem in possessionem.*
- 3 *Institutio, collatio, ordinatio, & confirmatio in quibus differant.*

1 **I**nstitutio † propria, per quam præsentatus à patrono instituitur, dicitur translatio iuris non libera à Superiore facta, ex qua plenum ius datur instituto, ita Abb. in cap. auctoritate. num. 7. de institut. quod sit iuris translatio, probat gl. in cap. 1.

de regul. iur. lib. 6. est translatio non libera, quia Superior velit nolit, tenetur præsentatum idoneum instituire. cap. pastoralis. & c. quod autem. de iure patron. & cap. decernimus. 16. quæst. 7. Institutio † tamen large, & in genere sumpta continet inuestituram, immissionem in possessionem, & institutionem auctorizabilem, quæ datur ab Archidiacono. cap. ad hæc. de offic. Archidiacon. continet collationem, omnem modum providendi, & omnem canonicum titulum. gloss. in dicto cap. 1. vbi Dyn. Ioan. Andr. & Petr. de Anchar. & refert Lam-

224 Pars II. Lib. XII. Cap. II.

Lamber. de iurepatron. lib. 2. par. 3. quæst. 1. art. 1. Sed in casu nostro de institutione in specie sumpta tantum tractatur, quæ cadit super præsentatione facta à patrono. Et

3 in quibus † differant electio, nominatio, postulatio, præsentatio, confirmatio, institutio, ordinatio, & collatio. ponit Abb. in dicto cap. auctoritate de institut.

CAPVT SECVNDVM.

Instituendi potestas regulariter penes Episcopum residet, seu eius Vicarium.

SVMMARIVM.

1 Episcopus solus de iure communi potest instituere.

2 Nec requiritur consensus Capituli.

3 Inferior potest instituere ex privilegio, ita & Vicarius.

4 Episcopus potest delegare facultatem instituendi.

5 Collatio, & præsentatio ante vocationem non possunt delegari.

6 Capitulum, seu eius Vicarius sede Episcopali vacante potest instituere.

7 Episcopus ille instituit, coram quo fuit facta præsentatio, quando ecclesia est in confinibus duarum Diocesium.

8 Delegatus ad ordinandam ecclesiam ad præsentationem, patroni debet operari, ut habens instituere instituat.

9 Beneficialis causa cognitio si alicui committatur, est etiam commissa collatio, & institutio.

I DE iure communi † solus Episcopus potest præsentatos instituere. cap. ex frequentibus. de institut. cap. 1. de institut. lib. 6. cap. cum satis. de offic. Archidiacon. Clement. plures. de iurepatron. & in pluribus Capitulis tituli de iurepatronat. Abb. in cap. cum ecclesia Vulterrana. columna 3. de elect. Dec. consil.

fil. 121. quod limita secundum Felin. in cap. cum venerabilis. num. 32. & sequentibus de exception. potestq; solus Episcopus instituere absque consensu Capituli. Cardin. in Clem. prima de supplen. neglig. Præl. num. 11. & sequentibus. quod probatur in cap. nobis. de iurepatr. vbi dicit text. præsentationem esse faciendam Episcopo, nec de Capitulo mentionem facit, & Episcopus habet intentionem fundatam super omnibus beneficijs suæ Dioecesis. Cardinalis Seraphinus decis. 1353. num. 3. Ideo & ab Episcopo solo fieri debet institutio, & ita servatur in praxi, & de consuetudine, qua stante tenet institutio. cap. non est de consuetud. lib. 6. Potest autem Inferior & instituere absque Episcopo ex privilegio, vt est in Capitulo Pisano. Eandem potestatem instituendi habet Vicarius Episcopi habens generale mandatum, ita colligitur ex dicto cap. ex frequentibus, & notatur in cap. vlt. de offic. Vic. lib. 6. in gloss. in verbo non possunt, vbi Archidiac.

Praxis Iurispatron.

& Domin. tradit Sbrozius in suo tractatu de offic. Vicarij. lib. 2. quæst. 11. vbi num. 13. testatur hanc esse communem opinionem. Et ita in praxi servatur, & tenet vsus communis. Quæ instituendi facultas potest ab Episcopo specialiter delegari etiam ante vacationem: & ratio est, quia institutio fit coacte ad præsentationem patroni, & cessat votum captandæ mortis. Ioan. Andr. & Domin. in cap. si confirmationem. de elect. lib. 6. Non potest tamen delegari collatio, nec præsentatio ante vacationem ob dictum votum captandæ mortis. Abb. in cap. vlt. de concess. præben. Sede autem Episcopali & vacante Capitulum, seu eius Vicarius potest instituere. cap. 1. de institut. lib. 6. Calderin. conf. 3. de iurepatron. Abb. in cap. cum olim. de maior. & obediens. quamuis non possit conferre beneficia, quæ solet conferre Episcopus. dicto cap. 1. & cap. vnico ne sede vacante. libro 6. tradit Quaranta in sua summa Bullarij, in verbo Capitulum sede vacante, versiculo nono quæro. Et si ec-

P cle-

7 | elesia ꝑ patronata fit in con-
 finibus duarum Diocesium,
 8 | Episcopus ille instituet, co-
 ram quo facta fuit præsentatio,
 9 | supra dictum est in libro
 octauo. cap. 8. Verum si Pa-
 10 | tris deleget alicui, vt ad præ-
 sentationem eius, quem esse
 patronum nouerit ordinet ec-
 11 | clesiam, talis Delegatus non
 poterit præsentatum institue-
 12 | re, sed tantum debet de-
 clarare, vt instituat ille, qui
 13 | habet auctoritatem instituen-
 di; ita habetur in cap. super
 14 | eo. de offic. delegat. Rocch.
 15 | de Curte, de iurepatronat. in
 16 | verbo competens. quæst. 33.
 17 | Ideoque talis delegatus po-
 test mandare habenti insti-
 18 | tuere, vt instituat, & ordinet
 19 | ecclesiam, & vide Barbatiam
 in dicto cap. super eo. col. 7.

& ibi Innoc. Abb. & alios di-
 centes talem delegatum pos-
 se instituere si consentiat ha-
 bens ius instituendi, vel non
 contradicat: sed contra di-
 ctum text. in dicto cap. super
 eo, opponitur de text. in Cle-
 ment. auditor de rescript. vbi
 habetur, quod quando com-
 mittitur ꝑ alicui causæ bene-
 9 | ficialis cognitio, committitur
 & collatio, ergo & institutio.
 Ad obiectum dicas dictam
 Clement. auditor, loqui tan-
 tum in collatione: non in in-
 stitutione, & non corrigere
 text. in dicto cap. super eo. ita
 Abb. in dicto cap. super eo,
 & Cardin. in dicta Clement.
 auditor: & de his late Lam-
 bertin. de iurepatronat. lib. 2.
 parte 3. quæstione 1. articu-
 lo nono.

CAPVT TERTIVM.

Ius instituendi potest competere etiam Prælati
 inferioribus.

SUMMARIUM.

1 | Ius instituendi potest com-
 petere etiam Inferiori.

2 | Institutio auctorizabilis an
 possit competere Inferiori, du-
 bium est.

3 | De-

- 3 Deuolutio fit ad habentem instituere, si patronus non presentauit, vel presentauit indignum.
- 4 Capitulum Pisanum habet institutionem certorum beneficiorum.
- 5 Concil. Trident. Sess. 14. de reform. cap. 12. ubi hodie facultas instituendi Episcopo tantum reseruari debet.
- 6 Patronus secundum ius tenetur presentare coram Episcopo.
- 7 Laicus potest instituere ex Papæ priuilegio.
- 8 Vel ex consuetudine, seu ex prescriptione.
- 9 Patronus potest ad tempus clericum ponere, & deponere cum consensu Episcopi.
- 10 Laicus non potest destituere, etiam si possit instituere.
- 11 Inferior habens ius instituendi non habet ius destituendi.
- 12 Capitulum Pisanum habet ius instituendi, & destituendi.
- 13 Religiosi si frant patroni, attamen non poterunt instituere.
- 14 Abbas habens Ecclesias sibi pleno iure subiectas, in eis habet etiam ius instituendi.
- 15 Institutio ad quos pertineat

regulariter.

- 16 Institutio ibi cadit, ubi cadit presentatio.

I Vs † instituendi potest competere etiam inferioribus Prælati ex causa speciali, nempe ex priuilegio, ex prescriptione, seu ex consuetudine. cap. 2. & cap. 3. de institut. Cardin. in cap. cum uenissent. de institut. sed † institutio auctorizabilis, per quam tribuitur potestas exercendi curam, an possit spectare ad Inferiorem Episcopo, nisi Episcopi accedat assensus, dubium est, ut notatur in cap. cum satis. de offic. Archid. Et ad talem habentem † ius instituendi, etiam si sit inferior fit deuolutio prouisionis, si patronus non presentauit, vel indignum scienter presentauit: quæ institutio potest pertinere ad Inferiorem ex dispositione Fundatoris; quia in limine foundationis cum Episcopi consensu fit reseruata institutio Inferiori. Abb. in cap. nobis. de iure patronat. tradit Lambertin. de iure patronat. lib. 2. par. 3. quæst. 1. art. 10. & ad † Pisanum Capitulum multorum beneficio.

rum spectat institutio, & adueniente vacatione instituit.

5 Hodie autem † ex dispositione Concil. Trident. Sess. 14. de reform. cap. 12. huiusmodi institutio Episcopo, & non alteri Inferiori referuari debet, & ibidem cap. 13. habetur, quod patronus † cessante priuilegio tenetur Episcopo presentare, ad quem institutio iure pertinet, alias presentatio ac institutio nullæ sint, ac esse intelligantur: & in praxi in beneficijs de nouo fundatis vidi seruari pluries: semper enim eorum institutio Illustrissimo Archiepiscopo Pisano fuit referuata.

7 Notandum † est etiam, quod etiam laico potest acquiri ius instituendi ex priuilegio Papæ. Cardin. in cap. nobis. §. cæterum. quæst. 6. de iure patronat. Lambertin. vbi supra art. 11. Quod ius † acquiri potest laico ex consuetudine etiam, seu præscriptione temporis immemorabilis, si fuerit per Papam approbata. Cardin. & Doctor. in cap. præterea il primo, de iure patronat. Lambertin. vbi supra art. 12. Et ad patronum potest † spectare presbyterum

ad tempus ponere, & deponere, si retinuit dominium, & custodiam rerum donatarum ecclesiæ, vel hospitali de consensu Episcopi. Io. Andr. in cap. de monachis. col. 2. de præb. & ibi Card. quæst. 6. & Abb. quod procedit tantum in patrono ecclesiastico. dicto cap. de monachis, & Cardin. in Clement. prima de supplen. neglig. Præl. Et dato, † quod laicus habeat ius instituendi, non tamen habebit ius destituendi. Et si Prælati inferior habeat ius instituendi, non habet tamen ius † destituendi, nisi & hoc ius habeat ex Papæ priuilegio. Lambertin. vbi supra art. 14. Et Capitulum † Pisannum non solum habet ius instituendi, verum etiam ab antiquissimo tempore habet ius destituendi. Verum potest laicus instituere improprie, idest ordinare Priorem, seu Præfectum in Collegio laicali; sed talis non est institutio, de qua nos loquimur, vt dicit Lambertin. vbi supra art. 15.

13 Insuper † sciendū est, quod si aliquo legitimo titulo ad Religiosos, & Regulares exēptos peruenerit ius patronatus,

tus, non tamen ad eos transi-
uit ius instituendi: ita habe-
tur in cap. cum seculum. de iurēpatronat. & ibi Card.
Sed Episcopus instituet siue
alius inferior habens ius in-
stituendi, ad notata per Car-
din. in dicto cap. de Mona-
chis. quæst. 7. & per Lamber.
14 vbi supra. artic. 16. Si vero †
Abbas habeat aliquas eccle-
sias sibi pleno iure subiectas,
in eis habebit etiam ius insti-
tuendi. cap. in Lateranen. &

ibi Doctor. de præben. Et ad
15 quos regulariter † pertineat
institutio, vide Hostiens. in
sua summa in tit. de institut.
in vers. quis possit instituere,
& in tit. de offic. Ordinarij.
§. quid pertinet. & Dinum,
Ancharan. & Ioan. Andr. in
cap. primo de regul. iur. lib. 6.
16 Quæ institutio † regulariter
ibi cadit, vbi cadit patroni
præsentatio, quæ præsentatio
vbi locum habeat, late supra
dictum est.

CAPVT QVARTVM.

Institutio debet fieri post præsentationem seruata
forma Iuris.

SVMMARIVM.

- 1 *Institutio fieri non potest
antequam fiat præsentatio.*
 - 2 *Et si ante fieret, per super-
uenientem præsentationem con-
validaretur.*
- 1 **I**nstitutio fieri non potest
antequam fiat præsentatio,
præsertim cum ante in-
stitutionem seruanda sit for-
Praxis iurispatron.

ma text. in cap. ultimo. de
elect. lib. 6. Requisita ad in-
stitutionem obtinendam, sunt,
vacatio beneficij, existentia
iurispatronatus, habilitas præ-
sentati, & præsentatio facta
in tempore. vide Farinac. par-
te secunda, tomo primo. De-
cis. 337. num. 1. quod si an-
2 te † præsentationem fieret
institutio, & postea subseque-
retur præsentatio, conuali-
P 3 dare-

daretur dicta institutio per su-
peruenientem validitatem,
ex vi dictae presentationis. fa-
ciunt notata in cap. cura. de
iure patronat. ita potest intel-

ligi Bald. in l. ex placito. C.
de rerum permut. & in l. siue
initio. C. de codicill. vide
Lamber. de iure patron. lib. 2.
p. 3. quest. 2. art. 1.

CAPUT QUINTUM.

Institutio facta spreto patrono nunquid sit ip-
so iure nulla, an vero sit annullanda.

SUMMARIVM.

<p>1 Institutio facta spreto pa-
trono nulla est.</p> <p>2 Collatio Episcopi facta ipse
patrono ex post facto consen-
tienti valet.</p> <p>3 Institutio facta presente
patrono valet.</p> <p>4 Præsens & tacens habetur
pro consentiente.</p> <p>5 Taciturnitas habetur pro
consensu.</p> <p>6 Beneficium collatum tan-
quam deuolutum, cum non es-
set deuolutum, nulliter est col-
latum.</p> <p>7 Ratificatio patroni actum
conuallidat.</p> <p>8 Collatio Episcopi facta ab-
sente patrono, qui postea præ-</p> | <p>sentauit, nulla est.</p> <p>9 Si tamen patronus postea
consentiat, valet.</p> <p>10 Collatio Episcopi nulla ali-
quando conuallidatur.</p> <p>11 Collatio Episcopi non valet,
si deuolutio fiat ad inferiorem.</p> <p>12 Permutatio beneficiorum
sine consensu patronorum est
nulla.</p> <p>13 Collatio Episcopi valet spre-
to patrono, quando patronus
non potest præsentare quem
vult.</p> <p>14 Collatio facta à legato de-
latere spreto patrono ecclesia-
stico valet.</p> <p>15 Institutio facta ad præsen-
tationem patroni, qui ius pa-
tronatus donauit, non est ipso
iure nulla.</p> <p>16 In-</p> |
|---|--|

16 *Institutio quando fit spreto patrono, non refert utrum sit verus patronus, vel in quasi possessione iuris presentandi.*

17 *Institutio Episcopi facta spreto patrono potest a suo Vicario reuocari.*

18 *Collatio Episcopi praefertur si concurrat cum collatione Vicarij.*

19 *Institutio fieri potest etiam post mortem presentantium.*

20 *Patroni laici possunt varie intra debitum tempus.*

21 *Modus recognoscendi patronum est, quando post institutionem pronuntiatur patronus.*

22 *Casus, in quibus consensus patroni validat institutionem.*

23 *Patroni consensus habetur pro presentatione in permutatione, & resignatione.*

1 **I**nstitutio si fiat absque patroni presentatione, & patrono spreto, nulla est. cap. decernimus. 16. quaest. 7. facit tex. in cap. illud. vbi Hostien. & Abb. de iurepatron. idem Abb. in capit. ex insinuatione. de iurepatronat. An autem talis institutio sit ipso iure nulla, vel potius sit annullanda, ponas plures con-

clusiones cum Lambertin. de iurepatron. lib. 2. par. 3. quaestione 2. artic. 2. num. 7. & sequentibus.

2 Prima fit conclusio, quando Episcopus contulit beneficium patronatum ipsimet patrono ex post facto consentienti, & tunc valida est, secundum Abb in sua quaest. 5. incip. Augerio. in secundo dubio. num. 7. & ratio est, quia non potest dici facta sine consensu patroni, eo quia patronus assensum praestitit, licet ex post facto. vide Felin. in cap. cum Bertoldus. col. 4. de re iudicata.

3 Secunda fit conclusio, quando institutio fuit facta alteri, sed praesente patrono, tali casu patronus habetur pro consentiente. Abb. vbi supra. in dicta quaest. Quoties enim agitur de praedicio praesentis, & tacentis, qui contradicendo potest actum impedire; si non contradicat, habetur pro consentiente. glos. vlt. in l. Caius. ff. de pignorat. act. & in c. nonne. de praesumptione. & in cap. is, qui tacet. de regul. iur. libro 6. faciunt dicta per Felin. in c. super eo. ante finem. de off.

- deleg. & in dicto cap. cum Bertoldus. col. 4. limit. 3. Et
- 4 tali casu † taciturnitas habetur pro consensu, favore cultus diuini, vt ecclesia ordinetur, si fuit præsens patronus vocatus, seu non vocatus, dummodo fuerit præsens.
- 6 Tertia † conclusio, quando patronus est absens, & Episcopus beneficium contulit tanquam deuolutum, cum vere non esset deuolutum, & tunc non tenet collatio, cum nondum patronus esset priuatus iure suo. per text. in cap. ex parte. cum ibi notatis. de concess. præben. Abb. in dicta quæst. 5. incip. Augerio. Rot. Roman. de iure patron. in antiquis. decis. 10 Felin. in dicto cap. cum Bertoldus. colum. 4. limitat. 1.
- 7 Nec sequens † ratificatio patroni potest actum conualidare, cum non possit à patrono ratificari id, quod eius nomine non fuit factum. cap. ratum. de reg. iur. lib. 6.
- 8 Quarta conclusio † quando Episcopus simpliciter contulit beneficium absente patrono, qui postea venit, & infra tempus sibi à iure concessum præsentauit alterum,
- & tunc collatio Episcopi est ipso iure nulla. Abb. vbi supra. colum. 14. dicto cap. discernimus. Felin. in dicto cap. cum Bertoldus. col. 3.
- 9 Quinta † conclusio, quando Episcopus contulit beneficium, & patronus infra debitum tempus assensum præstitit expresse, & tunc valet collatio, prout ex nunc, non prout ex tunc. Abb. vbi supra. colum. 14. Felin. in dicto c. cum Bertoldus. colum. 4. in princip.
- 10 Sexta † conclusio, quando Episcopus contulit beneficium, & patronus infra debitum tempus ei à iure datū ad præsentandum non consentit, nec contradicit, vel scienter præsentauit indignū, & sic remansit priuatus iure suo; & tunc dicta collatio Episcopi conualidatur irreuocabiliter absque noua collatione. Abb. vbi supra. Felin. in dicto cap. cum Bertoldus colum. 5. in fine. Si tamen † collatio deuoluatur ad Inferiorem Episcopo habentem instituire, & tamen Episcopus cōferat; talis collatio nulla est, cum spectet ad inferiorem. Abb. vbi supra, quo casu

casu Episcopus tenetur prouidere de alio beneficio illi, cui male contulit dictum beneficium. cap. inter cætera iuncta ibi gloss. in verbo assignauit.

12 de præben. Similiter si beneficiati permutent beneficia, iuris patronatus sine consensu patronorum, & absque eorum consensu Episcopus confirmet permutationem, talis confirmatio est ipso iure nulla, per tex. in dicto cap. decernimus, sed reconualefcit per superuenientem patronorum. consensum tacitum, vel expressum, secundum Card. in Clement. 1. col. 14. de supplen.

13 neglig. Præl. Neque si attenditur patroni consensus quando non potest præsentare quem vult, tunc enim spreto patrono institutio, seu collatio Episcopi valida erit. Felin. in dicto cap. cum Bertoldus. col. 6. limit. 6.

14 Septima si conclusio. collatio beneficii facta à legato de latere, spreto patrono ecclesiastico, valet: idem est si Papa disponit de beneficio patroni laici iuris patronatus expresse derogando, vt in cap. cum dilectus. de iure patron. Abb. in cap. illud. in fine. de

iure patronat. Sed si institutio
 15 fiat si ad præsentationem patroni, qui antea iuris patronatus donauit, non est ipso iure nulla; sed debet irritari ad instantiam donatarij. ita habetur in dicto cap. illud. in fine. in vers. si vero. Et quando fit
 16 institutio si spreto patrono, nõ refert an sit verus patronus, an vero sit in quasi possessione iuris patronatus, seu iuris præsentandi, cum hæc duo æquipolleant. Cardin. consilio 69. num. 4. Rocch. de Curte. de iure patronatus. in verbo, honorificum. quæst. 1. in fine.

17 Octaua si conclusio, quod si institutio facta sit ab Episcopo spreto patrono, potest eadem reuocari ab eius Vicario generali instante patrono, & debet instituere præsentatum à patrono. ita Ioan. Andr. in cap. 2. de offic. Vic. lib. 6. per dictum cap. decernimus. 16. quæst. 7. cum nulla sit ea facta ab Episcopo, secus si esset valida. Verum
 18 si eodem si die sit facta collatio beneficii ab Episcopo extra Diocesim, & ab eius Vicario generali in Diœcesi, præfertur facta ab Episcopo, quia
 su-

superior. Calderin. conf. 2. de offic. Vicar. incip. an collatio Episcopi. vide Lambertin. artic. 3. vbi supra.

19 Insuper † est notandum, quod institutio fieri potest per habentem instituere, etiã post mortem præsentantium, licet alij successerint patroni per ea, quæ dicit Bart. in leg. si ita §. si domus. ff. de leg. 1. Possunt † tamen patroni succedentes variare si sunt laici, & si adhuc tempus duret datum ad præsentandum, quia dicuntur vna, & eadem persona successores cum prædecessoribus, per dicta ab Abb. in cap. cum accessissent. de constitution. de quo vide Lambertinum vbi supra artic. 4. & etiam post institutionem potest fieri præsentatio. cap. si vero, vbi glos. vlt. de iure patronatus. vbi Abbas. Et hic est vnus modus recognoscendi verum patronum, vt † sit ille, qui pronunciat patronum

post institutionem factam ab Episcopo, & idem dicunt Doctor. in cap. eam. de iure patronatus, & Abb. in cap. per nostras numer. 3. de iure patronatus. Et quamuis talis † præsentatio non conualidet institutionem validam iam secutam, possunt tamen dari casus, vt supra, in quibus solus consensus patroni validat institutionem.

23 Et in † permutatione, seu re-signatione, consensus patroni habetur pro præsentatione: & in praxi vidi pluries consensus patronorum præstitos post institutionem, & ab Ordinario admissos, ex quibus conseruatur quasi possessio patronorum, & de hoc Lambertinus, vbi supra artic. 5. Scias tamen, quod pensio annua potest imponi super fructibus beneficij, quod est de iure patronatus, sine consensu patroni vide Gigantem de pensionibus. quæst. 23.

CAPUT SEXTUM.

Habenti instituere nullum est à iure tempus præfixum ad institutionem faciendam.

SUMMARIVM.

- 1 *Instituere habenti nullum est tempus præfixum ad instituendum.*
- 2 *Superior potest tempus præfigere instituere habenti.*
- 3 *Superior ubi non est præfixum tempus à iure, potest ex officio præfigere.*
- 4 *Archiepiscopus potest præfigere tempus Episcopo suffraganeo instituere habenti.*
- 5 *Superior si ex iure deuoluto conferre debeat beneficium, habet semestre.*
- 6 *Papa nullo tempore limitato tenetur conferre beneficia.*

Tempus à iure præfixum non reperitur habenti instituere, intra quod facienda sit institutio, sicuti præfixum est collatori ad conferendum. Rot. Roman.

de iurepatr. in nouis. decis. 4. incip. secundum omnes. Potest tamen per Superiorem certum tempus assignari habenti instituere infra quod si non instituerit, potest postea illud compellere. c. nullus. de iurepatr. Lamb. de iurepatr. lib. 2. par. 3. q. 2. art. 6. & quod Superior tibi à iure non est præfixum tempus possit certum tempus præfigere, aliaque facere, vide Abb. in cap. postquam. num. 8. in fine. de elect. & in cap. cum Ecclesia Vulterrana. num. 7. de elect. & in cap. ex parte. columna penult. de concess. præbend. & in cap. ab excommunicato. colum. 4. de rescript. facit tex. in cap. si Capitulo. in fine. de concess. præbend. libro 6. & tex. in cap. irrefragabili. §. excessus. & ibi Felin. de offic. Ordin. capit. facto. in fine. de sentent. excō-

mu-

municat. & in clemen. prima de iurepatronatus. facit gloss. penult. in cap. ult. §. ult. de consuetud. libro 6. & insuper Lambertinus vbi supra putat superiorem debere præfigere tempus duorum mensium ad instituendum, post quatuor menses datos ad præsentandum; sed hæc omnia arbitrio Superioris remittuntur. iuxta notata in cap. de causis. de offic. deleg. & ideo dicit Abb. in cap. 2. num. 12 de concess. præbend. Quod

4 si ad † Episcopum pertineat institutio, poterit Archiepiscopus eius Metropolitanus eidem Episcopo præfigere tempus, eiusque negligentiam supplere, quod declarat Lambertin. vbi supra. articulo 7.

5 Adde † supradictis, quod si quis debeat conferre, seu instituere ex iure ad se deuoluto ex negligentia patroni, vel ex negligentia ha-

bentis instituere, eo casu habet semestre ad conferendum, seu instituendum. Abb. in cap. causam quæ. numero 6. de elect. Rot. Roman. de supplen. neglig. Prælat. in nouis. decisio. prima, incip. fuit dubitatum. Rocch. de Curte. de iurepatronat. verbo, honorificum. quæst. 32. quod semestre currit à die notitiæ. cap. 2. & ibi gloss. in verbo, infra sex menses. de concess. præbend. & tradit Lambertin. vbi supra.

6 articulo 8. Papa vero † nullo tempore limitato astringitur ad conferendum, etiam si sciat deuolutionem ad se factam, secundum Ioan. And. in capitulo 3. de præbend. libro 6. & ibi Philipp. Franc. columna tertia. Rot. Roman. de iurepatronatus. in nouis. decis. sexta. incip. si propter negligentiam. & Abb. in capitulo ultimo de iurepatronatus.

CAPVT SEPTIMVM.

Institutio potest fieri quocumque die, & quocumque loco honesto, & etiam extra territorium instituentis.

SVMMARIVM.

- 1 *Institutio potest fieri, etiã die feriatã.*
- 2 *Et in Ecclesia, & in quocumque loco honesto.*
- 3 *Institutio aliquo instante, vel cum causa cognitione fieri nequit extra diocesim habentis instituire.*
- 4 *Institutio fit, etiam si presentatio simpliciter admissa sit.*
- 5 *Et ideo in praxi presentatio admittitur, si & in quantum.*
- 6 *Executor litterarum Apostolicarum procedere potest extra suam diocesim.*

1 **I**nstitutio cum sit actus extrajudicialis, potest fieri etiam die feriato, sicuti fit presentatio, dummodo fiat extra sententiam, & figu-

2 ram iudicij, vt supra dictum est in materia presentationis. Institutio t̄ autem potest fieri in Ecclesia, & in quocumque loco etiam non solito, dummodo honesto. Bald. Hostien. Imol. Præpos. & alij in cap. qua fronte. de appellat. Lambertin. de iurepatron. lib. 2. par. 3. q. 2. artic. 10. Extra territorium autem t̄ Ordinarij, eiusque Dicecesim, numquid possit fieri institutio: dicendum est, quod si aliquo instante, vel ex officio habens instituire cum plena causæ cognitione ad institutionem procedat, tunc institutio fieri non potest extra territorium, nisi de consensu Ordinarij loci illius, & partibus non contradicentibus. Abb. in capit. nouit. num. 4. de offic. leg. Rocch. de Curte de iurepatron.

tron. in verbo, competens ali
cui. quæst. 34. Lambert. vbi
supra. artic. 11. Et talis in-
4 stitutio † dicitur fieri per so-
lam admissionem præsentationis sine aliqua conditio-
ne, etiam si non dicat admit-
tens præsentationē. instituo,
sed dicat simpliciter, admitto.
Dominic. de sancto Gemi-
niano post alios in cap. 1. de
præbend. libro 6. Lambertin.
vbi supra. artic. 12. Et ideo
5 ad † excludendam institutio-
nem regulariter in praxi ad-
mittitur præsentatio non sim-
pliciter, sed cum additione,

si & in quantum. Exequutor
6 autem † litterarum Aposto-
licarum potest procedere
etiam extra suam Dioecesim.
vide Dominic. de sancto Ge-
miniano late de hac re disse-
rentem. in cap. statutum.
§. in nullo quoque. num. 6.
de rescript. libro 6. Oldrad.
consil. 295. & Reuerendissi-
mum Dominum Marcum
Antonium Genuensem in
sua praxi Curie Archiepi-
scopalis Neapolitanæ capi-
tulo 69. de causis deleg. plu-
ra frequentia in praxi. n. 3. &
ibi in adnotationibus. n. 12.

CAPVT OCTAVVM.

Institutio facta per errorem, vel per metum, vel
non canonicè, non tenet.

SVMMARIVM.

1 Institutio facta per erro-
rem, vel non canonicè, non
tenet.

2 Error est, aliud pro alio
putare.

3 Institutio metu facta non
tenet.

4 Institutio facta impetu,
ira, vel ebrietate, vel simo-
niace, non tenet.

1 Institutio facta † per er-
rorem, vel non canonicè,
non tenet. Firman. in tracta-
tu de Episcopo in tertia par-
te secundæ partis principalis
tertij

tertij libri. argumento text. in l. si per errorem. ff. de iurisdic. omn. iudic. dicit id esse verum, in confirmatione: idemq; dicit procedere in institutione. Lambert. de iurepatronat. lib. 2. parte 3. quæst. 2. articulo 13. Error autem est, aliud pro alio putare. cap. quamuis. distinct. 38. & si instituens, errando vnum pro alio institueret, vel quia putabat præsentantes esse patronos, quos reperit non esse, vel præsentatum fuisse idoneum, quem non idoneum reperit: si autem institutio sit facta ab aliquo habito per errorem tanquam tali, si error sit communis, quia communiter talis ab omnibus tenetur, valet institu-

3 tio. Firman. vbi supra. quæstio. 18. Innocen. in cap. nihil. & ibi Abb. de electio. Felin. in cap. Rodulphus. in fine. de rescript. Et sicuti supra dictum est, non t̄ valere præsentationem metu factam, ita & institutio metu facta non tenet. Firman. vbi supra. quæst. 19. & casu quo institutio non teneat, non per hoc vitatur præsentatio. facit text. in cap. ult. de elect. libro 6. eadem ratione non tenet t̄ institutio facta impetuose, vel calore iracundiæ, vel per ebrietatem, vel per simoniam: & de clerico peregrino dicendum est, quod potest institui eo casu, quo diximus supra posse præsentari. vide Lab. vbi sup. ar. 17.

CAPVT NONVM.

Institutio potest iterari.

SUMMARIVM.

- 1 Institutio potest iterari.
- 2 Patronus si vult conseruare suum ius, potest repræsentare, & tunc iteratur institutio.

3 Institutio secunda tenet, si prima fuit facta ab eo, de cuius auctoritate dubitatur.

1 **I**nstitutio t̄ autem ab eadem persona iterari potest quan-

- quando de primæ institutionis firmitate dubitatur, & tunc secunda institutio tenet. argumento eorum, quæ dicit gloss. vlt. in cap. vlt. 3. q. 4.
- 2 Et quando patronus pro cōseruatione sui Iuris vult representare, iteratur institutio, non pro necessitate instituti, sed vt patronus conseruetur

in sua quasi possessione. Verum si institutio facta sit ab vno, de cuius auctoritate dubitatur, si fiat alia institutio ab altero, ea tenet. cap. post electionem. de concess. præben. Lambertin. de iure patron. lib. 2. par. 3. quæst. 2. artic. 18.

CAPVT DECIMVM.

Habens instituere si fiat patronus, vel ex iure deuoluto debeat beneficium conferre, nunquid hæc vnico actu expediat.

SVMMARIVM.

- 1 Superior habens instituere si fiat patronus, quomodo actum expedire debet.
- 2 Eo casu prius debet ipse, vel eius procurator presentare, & post instituet.
- 3 Idem est, si superior sit patronus iure sui patrimonij, vel vt compromissarius debeat presentare.
- 4 Episcopus factus patronus, vt Episcopus potest actum sicut vult expedire.

- 5 Superior si presentare debeat cum consilio alterius, actus fieri debent separati.
- 6 Superior conferens beneficium deuolutum expedit actum vnico contextu.
- 7 Institutio fieri debet serua- to cap. vlt. de elect. lib. 6.

1 **D**Vbium est si an habens instituere si patronus efficiatur, vel ex iure deuoluto conferre debeat beneficium, possit hæc omnia vnico actu expedire. Ad cuius du-

dubij resolutionem considerandi sunt infra scripti casus; de quibus loquitur Lambert. de iure patronat. lib. 2. par. 3. quæst. 2. art. 19. &

- 2 Primus est † casus, quando in Episcopo concurrerent duæ qualitates, nempe quia esset Abbas alicuius ecclesiæ, & tanquam Abbas esset patronus alterius ecclesiæ, & tanquam Episcopus haberet ius instituendi in dicta ecclesia patronata: tunc non expediuntur hæc vnico actu; sed debet hæc separate fieri; id est, Primo debet tanquam Abbas præsentare, vel melius esset, quod procurator nomine Abbatis præsentaret, & postea Episcopus instituat secundum text. in cap. à collatione. de appellat. lib. 6. & in cap. cum olim cum ibi notatis per Felin. de re iudic. & eo casu seruandus erit text. in cap. vlt. de elect. lib. 6. Idem est † dicendum quando ad habentem instituere spectat ius patronat. ratione sui patrimonij, vel si talis habeat compatronos. Idem etiam est, si compromittatur ius præsentandi in habentem instituere,

vel eidem tanquam priuatæ personæ sit facta donatio iurispatronatus.

- 4 Secundus est † casus, quando in Episcopum tanquam Episcopum fuit à laicis patronis trāslatum ius patronatus: & tunc est in Episcopi arbitrio negocium expedire vnico actu, vel duplici.
- 5 Tertius † est casus, quando fit translatio iurispatronatus in habentem instituere, cum reseruatione, quod præsentet cum consilio puta Archidiaconi, vel alterius, vel præsentet aliquem de tali familia: & tunc tales actus sunt separatim expediendi. Abb. in cap. ne pro defectu. num. 4. de elect.
- 6 Quartus, & † vltimus est casus, quādo ex deuolutione Superior debet conferre beneficium: & tunc vnico actu rem potest expedire, nisi esset seruanda aliqua forma in fundatione apposita. vide Abbatem in cap. causam, quæ num. 6. de elect. Et ad institutionem semper † procedendum est ab habente instituere seruata forma text. in dicto cap. vlt. de elect. lib. 6.

CAPVT VNDECIMVM.

Qui debeant institui, vel reijci.

SVMMARIVM.

- 1 Institui possunt qui possunt presentari.
- 2 Institui debet qui canonicè fuit presentatus.
- 3 Beneficium obtineri non potest sine canonica institutione.
- 4 Institutio fit ab eo, ad quem facta est deuolutio, quando quis requiritur habere beneficium sine institutione.
- 5 Possidens beneficiũ absque institutione quando sit tuus.
- 6 Institui non potest nulliter presentatus, vel indignus.
- 7 Superior scienter confirmãs indignum deponi debet.
- 8 Si per negligentiam instituat indignum perdit potestatem instituendi primum successorem in eodem beneficio.
- 9 Presentatio si nulla sit, nulla erit & institutio.
- 10 Indignus presentatus si fiat dignus, institui potest.

Sicuti dictum est in materia presentationis, ita

dicendum est in materia institutionis: id est illi debent, & possunt † institui, qui possunt presentari; illi vero institui non debent, qui nequeunt presentari. Verum regulariter † ille est instituendus, qui canonicè fuit presentatus ad beneficium iuris patronatus à vero patrono, seu ab alio existente in quasi possessione iuris presentandi, quique idoneus per examen repertus fuit, seruata tamen forma text. in dicto capit. ult. de elect. lib. 6. & quando vnus tantum fuit presentatus, & lapsum fuit tempus, ita ut patronus non possit amplius variare, vt late tradit Lamb. de iure patronatus. lib. 2. p. 3. q. 3. art. 1. Quod si † constaret quem habere beneficium sine institutione, dicas eundem esse instituendum: & ratio est, quia legitime non potest obtineri beneficium sine canonica institutione. cap. 1. de

de reg. iur. lib. 6. & eo casu
 4 institutio ꝛ fieri debet ab eo,
 ad quem deuoluta est aucto-
 ritas, ad notata in cap. 2. de
 concess. præben. Si vero non
 5 constet, sed dubitetur ꝛ an-
 talis sit institutus, & tunc non
 prodest allegare præscriptio-
 nem, seu consuetudinem. cap.
 ex frequentibus. de institut.
 & si factum sit antiquum, &
 Prælatus tacite, vel expresse
 assensum præstitit, non tene-
 tur ille ostendere titulum;
 sed stabitur iuramento talis
 possidentis, nisi ius commu-
 ne esset contra possidentem,
 puta quia possideret duo be-
 neficia incompatibilia; secus
 si factum non sit antiquum.
 & super his vide Lamb. vbi
 supra art. 2.
 6 Nunc est ꝛ notandum,
 quod nulliter præsentatus,
 vel indignus non potest insti-
 tui; sed repellendus est, alio-
 quin si Superior eum insti-
 tuat, puniri debet ipse Supe-
 rior. cap. nihil. & cap. cum
 nobis. vbi gloss. de elect. Do-
 ctor. in cap. cum vos. de of-
 fic. Ordin. Et scienter confir-
 7 mans ꝛ indignum debet de-
 poni, secundum gloss. in di-
 cto cap. nihil. in verbo su-

spendatur. Firman. in tra-
 ctatu de Episcopo in secunda
 parte secundæ partis princi-
 8 palis. quæst. 5. Si vero ꝛ in-
 stituens per negligentiam in-
 dignum instituat, perdit po-
 testatem instituendi primum
 successorem, & debet suspen-
 di à perceptione fructuum
 proprii beneficii, donec vi-
 sum fuerit Superiori. dicto
 cap. nihil. & ibi Abbas, &
 Lambertin. vbi supra. art. 3.
 Et si nulla sit præsentatio, nul-
 9 la ꝛ erit & sequens insti-
 tuitio: & ideo cum præsentatio
 facta ab excommunicato, sit
 ipso iure nulla, ita & sequens
 institutio; ita Rot. Roman. de
 institut. in antiquis. decis. 1.
 Lambertin. vbi supra. art. 4.
 & Rocch. de Curte. in ver-
 bo, competens. quæst. 8. in
 vers. suboritur nunc quæstio;
 quid si indignus præsentatur;
 10 sed ꝛ cum venit ad Ordinariū,
 cessat dictum vitium, an at-
 tendatur tempus præsentatio-
 nis, an datæ institutionis, cum
 in hoc nostro casu cadāt tria
 tempora, scilicet præsentatio-
 nis, discussionis negocii, &
 institutionis: dicas quod si
 sit præsentatus indignus sciē-
 ter à patrono, & in discussio-

ne negocij fiat dignus, potest
institui : quod si reperiatur
dignus tempore institutionis
non puniretur instituens, sed
presentans . quod declara-
vit per Lambertin. vbi supra.
artic. 5. vide Paul. de Cittad.
de iurepatronat. par. 6. quæ-
stione 36. vbi concludit at-

tendi tempus datæ, & sic fa-
ctæ præsentationis ; vide Fe-
lin. in cap. eam te. col. ante-
penult. de rescriptis. Abb. &
Imol. in cap. dilectus. il se-
condo. de præbend. vbi tra-
ctant, quod tempus in rescri-
ptis attendatur, datæ an exe-
cutionis litterarum .

CAPVT DVODECIMVM.

Quis institui debeat quando plures à diuersis patro-
nis fuerunt presentati.

SUMMARIVM.

1. Institui debet ille, qui à
maiori parte presentatus est.
2. Si per hoc scandalum non
oriatur.
3. Maior pars patronorum
quæ dicatur.
4. Facienda est comparatio nu-
meri ad numerum.
5. Dignus presentatus à mi-
nori parte instituendus est ex-
cluso indigno presentato à ma-
iori parte.
6. Idem est, si maior pars ex
casu sit priuata iure presen-
tandi.

7. Maior pars sufficit, nec
opus est, quod sit sanior.
8. Exemplum computationis
vtrum in iurepatronatus.
9. Superior potest instituere
quem vult stante paritate, &
eadem idoneitate presentato-
rum.

Quando plures † à diuer-
sis patronis fuerunt
presentati, ille debet
institui, qui à maiori parte
fuit presentatus. cap. 3. de
iurepatronat. vbi gloss. Abb.
& Card. Paul. de Cittad. de
iurepatron. par. 6. quæst. 27.

Car-

Cardin. Mantic. Decif. 86.
 Rot. Roman. & Card. Sera-
 phin. Decif. 875. Rot. Rom.
 & Farinac. parte fecunda to-
 mo primo. Decif. 202. nifi ad
 2 scandalum euitandum † fit
 necesse non admittere præ-
 sentatum à maiori parte. di-
 3 cto cap. 3. Maior autem † pars
 dicitur, vt fi sunt decem pa-
 troni, quatuor præsentent Le-
 lium, tres Francifcum, & alij
 tres Odoardum: nam Lelius
 non habet maiorem partem
 omnium, fed habet maiorem
 partem respectu aliorum præ-
 sentatorum, & ideo Lelius in-
 stitui debet: secus est in Col-
 legio, in quo requiritur ma-
 ior pars totius Collegij, ita
 Ioan. Andr. Abb. & Card. in
 dicto cap. 3. Rocch. de Curte
 de iure patronat. in verbo ho-
 norificum. quæst. 58. Lam-
 bertin. de iure patronatus. li-
 bro 2. parte 3. quæst. 4. arti-
 culo 2. Et sic facienda est cõ-
 4 paratio numeri † ad nume-
 rum, ad hoc, vt præsentatus
 à maiori parte possit institui,
 dummodo fit idoneus. non
 autem est facienda compara-
 tio zeli ad zelum, seu meriti
 ad meritum. Doctor. in dicto
 cap. 3. Rocch. de Curte. vbi
Praxis iurispatron.

supra. quæst. 15. Lambertin.
 5 vbi supra art. 3. Si autem † à
 maiori parte fit scienter præ-
 sentatus indignus, & à mino-
 ri parte dignus fit præsentatus,
 talis dignus debet insti-
 tuti, quia scienter præsentans
 indignum pro illa vice amit-
 tit ius præsentandi, vt nota-
 tur in cap. cum vos. de offic.
 Ordin. Et idem dicendum.
 6 est † in omnibus patronis ex
 aliquo iure priuatis, quamuis
 sint maioris numeri, eo enim
 casu institui debet dignus
 præsentatus à minori nume-
 ro. Lambertin. vbi supra
 art. 5. num. 2. secus si igno-
 ranter fuisset præsentatus in-
 dignus.
 7 Est autem † animaduerten-
 dum sufficere in hac materia
 præsentationem fuisse factam
 à maiori parte patronorum,
 nec est necesse eam esse fa-
 ctam à saniori parte. per tex.
 in dicto cap. 3. de iure patron.
 ibi, plurimorum eligitur, &
 approbatur assensu, & ibi no-
 tat. Abb. & Cardin. Rocch.
 de Curte. vbi supra. quæst. 59.
 & Lambertin. vbi supra art. 6.
 8 Verum si duo sint † patroni,
 & ex vno nascatur A. ex alio
 autem B. C. D. & A. præsen-

ret G. & B. C. presentent M.
 & D. presentat alium, vel
 concurrat cum presentatione
 facta ab A. in tali casu A. &
 G. presentatus habent vnam
 vocem. Item B. C. & M. praesentatus habent aliam vocem,
 quia maior pars id est B. & C.
 absorbet D. & sic hoc casu
 presentati sunt pares in voci-
 bus, & est locus gratificatio-
 ni. ita Cardin. in Clement.
 plures. num. 3. de iure patro-
 nat. Lambertin. vbi supra
 artic. 7. vide dicta supra in

lib. 4. cap. 1. num. 33. & se-
 quentibus. & Cassad. de iure
 patronat. Decif. 2. Rot. Rom.
 ideoque habens institueri
 habet optionem, vt instituat
 quem vult. Est etiam locus
 gratificationi, quando duo
 aequae idonei cumulatiue praesentati fuerunt, vt per Lam-
 bertin. vbi supra art. 11. & si
 institutio fieri possit valide,
 vel à Priore, vel ab Episcopo,
 tunc locus erit praeventioni.
 Lambertin. vbi supra articu-
 lo 12.

CAPVT DECIMVM TERTIVM.

Quis debeat institui quando duo aequaliter fue-
 runt presentati, vel alter est ma-
 gis idoneus.

SUMMARIVM.

- 1 Superior data paritate
 presentatorum instituit quem
 vult.
- 2 Magis idoneus autem si
 quis sit, is debet institui.
- 3 Presentatus idoneus si sit
 pauper debet institui excluso

diuite magis idoneo.

4 Quod non procedit si eccle-
 sia egeat.

1 Q Vando duo aequaliter
 presentati fuerunt, vnus
 à duobus patronis, alter ab
 alijs duobus, si aequalia sint
 merita presentatorum, habes
 in-

instituire poterit optare, & quem voluerit instituire, & sic est locus gratificationi. Ioan. Andr. in cap. cum autem, vbi Abb. & Cardin. de iurepatronat. Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 3. quæst. 5. artic. 1. Verum si ex duobus præsentatis, vt supra, vnus sit magis idoneus, quam alius, magis idoneus debet institui, quod locum habet ante factam institutionem. Nam si idoneus fuisset

institutus, teneret institutio. Dec. consil. 129. num. 2. & Lambertin. vbi supra art. 2. Et in tali concursu, si idoneus sit pauper, & magis idoneus sit diues, pauper est instituendus. Si vero ecclesia esset debitis onerata, diues debet institui. Rocch. de Curte de iurepatronat. in verbo honorificum. quæst. 15. col. 2. in fine, & Lambertin. vbi supra. art. 3. vbi hæc declarat, & rationes diuersitatis affert.

CAPVT DECIMVM QVARTVM.

Stante duorum præsentatione an debeat præferri is, qui est de linea Fundatoris, vel Diocesanus, vel compatronus, Nobilis, Potens, Litteratus, vel bonus.

SVMMARIVM.

- 1 Præsentatus si sit de linea fundatoris, stante paritate est præferendus.
- 2 Diocesanus idoneus præfertur extraneo magis idoneo.
- 3 Præsentatus si sit de familia fundatoris, & idoneus, præfertur extraneo magis idoneo.

- 4 Compatronus stante paritate præfertur.
- 5 Idem est in præsentato, qui sit intitulus in dicta ecclesia.
- 6 Nobilis præfertur in institutione, sed apud Deum non est acceptio personarum.
- 7 Potens stante paritate præfertur impotenti.
- 8 Doctõr stante paritate præfertur.

Q 4 fer-

- fertur non doctori.
- 9 Litterati viri sunt utiles ecclesia.
- 10 Theologus præfertur Canonista, & aliquando econtra.
- 11 Senex præfertur iuueni.
- 12 Constitutus in dignitate præfertur non habenti dignitatem.
- 13 Bonus præfertur prauo postea conuerso.
- 14 In beneficijs habentibus iurisdictionem præfertur prauus postea conuersus.
- 15 Legitimus præfertur legitimo.
- 16 Præsentantium qualitates non arctant habentem instituire.
- 17 Præsentatus à patronis, qui plus contulerunt, est præferendus.
- 18 Collegium si præsentet, attenduntur qualitates, & sanior pars præsentantium.
- 19 Episcopus instituit quem vult, data paritate inter præsentatos à masculino, & à femina.
- 20 Casus, in quo Episcopus etiam instituit quem vult.
- 1 **P**ATRONI si in ¶ pari numero se diuidant, & duo præsentent vnum extraneum, alij

duo præsentent vnum de linea, seu sanguine Fundatoris, tunc præferendus, & instituendus est ille de linea Fundatoris, stâte idoneitate. ita Rocch. de Curte, de iurepatronat. in verbo honorificum. quæst. 18. facit in simili text. in cap. bonæ il secundo, circa finem. vbi Abb. de postulat. præl. & tex. in cap. nullus inuitus. dist. 61. gloss. in cap. neminem. dist. 70. in verbo Ciuitatis. faciunt notata per gloss. & Doctor. in cap. si proponente. de rescrip. & vide Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 3. quæst. 5. art. 4. Si autem ¶ sit præsentatus æqualiter Diocesanus idoneus, & extraneus magis idoneus, Diocesanus debet institui. Rocch. de Curte vbi supra. Ita ¶ si sit præsentatus extraneus magis idoneus, & alter de familia Fundatoris idoneus, talis de familia debet institui. Lambertin. vbi supra art. 6. Ita ¶ etiam debet institui compatronus à medietate compatronorum præsentatus, excluso alio compatrato ab alia medietate, quia ille est compatronus, & de genere Fundatoris, nisi ille,

le, qui non est compatronus obtineat derogationē à summo Pontifice pro alia medietate. Lambertin. vbi supra artic. 7.

- 5 Similiter † est præferendus in institutione is, qui fuerat intitulus in ecclesia, & ordinatus ad titulum illius ecclesie, secundum tex. in cap. postulasti. de iure patronat. & præfertur non tanquam intitulus, sed tanquam existens de illa ecclesia. Rocch. de Curte. vbi supra in verbo competens alicui. quæst. 27. & Lambertin. vbi supra ar. 8.
- 6 Ita data † paritate in præsentatione, nobilis præfertur ignobili in institutione. cap. dudum il primo, vbi Abbas num. 2. de elect. Lambertin. vbi supra art. 9. Sed in hoc consideres tex. in cap. venerabilis. de præben. vbi habetur, quod non generis, sed virtutum nobilitas, viræq; honestas gratum Deo faciunt, & idoneum seruitorem, nec apud ipsum est personarum acceptio. Similiter data illa
- 7 paritate debet † præferri potens impotenti, vt melius conseruetur ecclesia. gloss. in cap. constitutis in verbo im-

- potentiam, & ibi Abb. de appellat. nisi talis potens esset prauus. Lambertin. vbi supra art. 10. Similiter † data eadem paritate doctus præfertur indocto, & Doctor non Doctori. litteratura enim habetur in consideratione. cap. de multa in fine, & ibi Abb. de præben. Felin. in cap. cum adeo. eol. vlt. de rescript. cap. dudum il primo, iuncto ibi Abb. in quarto notabili. de elect. & Innoc. in cap. cum iam dudum ante finem de præben. dixit viros litteratos † ob litteraturam esse vtilis ecclesie vniuersali, & ideo extollendos esse ad præbendam, Canonatum, & dignitates. & cap. cum ex eo. de election. lib. 6. etenim tales litterati sunt tanquam stellæ, & firmamentum lucentissimum in ecclesia Dei. cap. super specula. de magistr. & supradicta procedunt, nisi aliter necessitas ecclesie suaderet. vide Lambertin. vbi supra. artic. 11. Insuper data † eadem paritate præsentatus Canonista præfertur Theologo, si sit in loco, vbi magna versetur causarum ventilatio. Si autem sit

sit in loco vbi pullulant hæ-
 reses, præfertur theologus.
 ita Hostien. in cap. 1. quem
 sequuntur alij Doctor. de con-
 sang. & affin. argumento tex.
 in c. in causis. in fin. de elect.
 & in dicto c. super specula. &
 de hoc Lamb. vbi sup. art. 12.
 11 Similiter ¶ data eadem pari-
 tate senex præfertur iuueni.
 Rocch. de Curte vbi supra,
 in verbo, in ecclesia. q. 4. in fi-
 ne. & in verbo, honorificum.
 12 q. 15. col. 2. Et ¶ constitutus
 in dignitate præfertur alij di-
 gnitatem non habenti. vide
 Lamb. vbi sup. art. 13. Ita etiã
 13 si ¶ concurrant æqualiter præ-
 sentati, vnus, qui semper fuit
 bonus, & alter, qui fuit pra-
 uus; sed postea pœnitentiam
 egit, & factus est bonus: de-
 bet in institutione præferri,
 qui semper fuit bonus. capit.
 nos cõsuetudinem. distin. 12.
 Rocch. de Curte. vbi supra.
 in verbo, onerosum. quæst. 3.
 antè finem. quod procedit in
 beneficijs non habentibus
 iurisdictionem: nam in be-
 14 neficijs habentibus ¶ iurif-
 dictionem præferendus est il-
 le, qui ex prauo factus est
 bonus; quia est magis vtilis
 15 populo talem habere, vt sciat

eis compati, eorumque mi-
 sereri. ita debet intelligi glos.
 in cap. fidelior. distin. 50. &
 facit quod dicunt Doct. ali-
 qui in proemio clement. vi-
 de Lambert. vbi supra art. 14.
 15 Ita etiam data ¶ paritate su-
 prædicta in præsentatione,
 debet præferri in institutione
 legitimus illegitimo legitima-
 to, vt declarat Lambert. vbi
 supra art. 15.
 16 Insuper ¶ est notandum,
 quod qualitates præsentan-
 tium non arctant habentem
 instituere circa gratificatio-
 nem faciendam, sed informât
 eius conscientiam, vt potius
 gratificet præsentato ab ha-
 bentibus iudicium rationis:
 & in simili paritate præferen-
 17 dus ¶ est in institutione ille,
 qui præsentatus fuit à patro-
 nis, qui plus contulerunt;
 quamuis enim voces sint in
 æquali numero, tamen voces
 illorum, qui plus contulerunt
 sunt pinguiore. Lambertin.
 vbi supra art. 16. & 17. Ve-
 18 rum si ¶ ratione Collegij plu-
 res præsentent, attendendæ
 sunt qualitates nobilitatis,
 doctrinæ, & potentia præsen-
 tantium, eorumque sanior
 pars. Rocch. de Curte vbi sit-
 pra in

ni pra in verbo honorificum
 quæst. 59. col. vlt. & Lambertinus
 ubi supra art. 18. Si autem
 19tem. † æqualiter facta sit præ-
 sentatio à masculo, & à femi-
 na, data paritate Episcopus
 habet optionem, vt instituat
 20quem vult. Ita etiam † Epi-
 scopus habet optionem, si pa-

troni sint decem & quatuor
 præsentent scienter indignū,
 tres alium dignum, alij tres
 alium dignum, tunc enim
 excluso indigno Episcopus
 habet optionem inter præ-
 sentatos à tribus, vt ex eis in-
 stituat, quem vult Lambert.
 ubi supra art. 19. & 20.

CAPVT DECIMVMQVIN TVM.

Nunquid in institutione sit præferendus præ-
 sentatus à pupillo, vel præsentatus ab
 eius tutore.

SVM MARI VM.

- 1 Pupillus, & Tutor si in di-
 scordia præsentent, quis debeat
 institui.
- 2 Præsentatio facta à pupillo
 maiore septennio præfertur præ-
 sentationi tutoris.
- 3 Si tamen non sit indignus
 præsentatus à pupillo.
- 4 Tutor si sciente pupillo præ-
 sentet, & postea præsentet pu-
 pillus, magis idoneus debet
 institui.
- 5 Secus si pupillo ignorante.
- 6 Idem dicendum est in viro,

- & uxore.
- 7 Superior data paritate præ-
 sentatorum potest quem vult
 instituere.
- 8 Procuratores si duo separa-
 tim à patrono sint constituti,
 prior præsentans obtinet.
- 1 **P**upillus † si habeat ius
 patronatus, & habeat
 tutorem, & tutor vnum, pu-
 pillus alterum præsentet, quis
 ex præsentatis sit instituendus,
 dubium est. Ideo cum
 Lambertin. de iure patronat.
 lib. 2. par. 3. quæst. 6. art. 1.

con-

- constituas casus infra-
scriptos. & vide Cardin. Man-
ticam decis. 140.
- 2 Primus est si pupillus ma-
ior septennio presentavit,
licet postea tutor eius magis
idoneum presentavit, attamen
presentatus à pupillo
est instituendus.
- 3 Secundus est casus, si pupil-
lus prius presentavit; sed in-
dignum, potest tutor supplere,
& durate termino dato ad
presentandum alium presentare,
nisi prius alium variando
pupillus presentasset.
- 4 Tertius est casus, si tutor
pupillo sciente, & non con-
tradiciente prius presentavit,
& postea pupillus alium pre-
sentauerit, in tali concursu ma-
gis idoneus debet institui, &
si sint æqualiter idonei, ha-
bens instituere optabit, & in-
stituet quem vult.
- 5 Quartus: tutor si ignoran-
te pupillo prius presentavit,
& postea pupillus sciens vaca-
tionem contradicat, & aliū
presentet debito tempore, ta-
lis à pupillo presentatus de-
bet institui; pupillus enim est
patronus, ipseque presentare
- 6 debet. Ita est dicendum est in
viro, & vxore, quando iuspa-
tronatus competit vxori non
ex causa dotis, sed ex alia
causa. Si autem iuspatrona-
tus transit ad vxorem cum
vniuersitate data in dotem,
tunc est locus preuentioni in-
ter virum, & vxorem, & qui
prius presentat obtinet. Lam-
bertin. vbi supra. art. 3. nu. 7.
vide Rocch. de Curte. de iur-
repatronat. in verbo, ipse, vel
is, à quo. quæst. 28.
- 7 Et nota, quod est quando
ambæ presentationes tenent,
data paritate presentatorum
habes instituere potest optare,
& quem velit instituere.
Lambert. vbi supra. art. 4. in
fine. Verum si est duo sint pro-
curatores separatim constitu-
ti à patrono, cum clausula,
quod melior sit conditio oc-
cupantis, prior presentas ob-
tinet: & in praxi ita seruatur,
& habui in facto, in quo qui-
dam patronus separatè con-
stituerat duos procuratores,
quorum vnus audita vaca-
tione presentavit, & obti-
nuit. vide Lambertin. vbi su-
pra. artic. 5.

CAPVT DECIMVMSEXTVM.

Beneficium iurispatronatus nunquid dari possit in
Commendam, & an habens instituire
possit instituire absque patrono-
rum præsentatione.

SVMMARIVM.

- 1 Beneficium patronatum non potest dari in Commendam sine consensu patroni.
- 2 Casus, in quibus Superior potest instituire sine patroni præsentatione.
- 3 Præsentatus si ob scandalum non sit instituendus, alius non præsentatus instituitur.
- 4 Vel si præsentatus sit indignus.
- 5 Vel quando præsentatio nõ est facta intra debitum tempus.
- 6 Vel quando lis non est finita intra debitum tempus.
- 7 Vel quando paritas est inter præsentatos, tunc Superior instituit quem vult.
- 8 Vel quando Superior motu proprio patronum instituit.
- 9 Deuolutio fit ad Episco-

pum, seu inferiorem habentem instituire.

10 Et tunc debet conferre secundum naturam fundationis.

11 Superior habens instituire, extincto iure patronatus fit collator beneficij.

Beneficium iurispatronatus † non potest dari in Commendam perpetuam absque patroni consensu. Io. Andr. & alij in cap. nemo. de elect. lib. 6. Et insuper notes, quod † habens instituire aliquando potest instituire absque aliqua patronorum præsentatione in pluribus casibus relatis à Lamb. de iure patr. lib. 2. par. 3. quæst. 7. artic. 2. 3. & sequentibus.

3 Primus est † casus, quando præsentatus non potest institui

tui ob scandalum, tunc enim instituitur alius non presentatus.

4 Secundus est casus, quando patroni scienter presentent indignum.

5 Tertius, quando patroni non presentant intra tempus eis à iure concessum ad presentandum.

6 Quartus est si lis non sit terminata infra debitum tempus, nisi obstet generalis consuetudo.

7 Quintus, quando adest paritas inter presentatos, tunc enim superior instituit quem vult ex presentatis.

8 Sextus est casus, quando Episcopus motu proprio absque presentatione instituit patronum egenum, ut per Abb. in cap. per nostras. vbi Doctor. de iure patronat.

9 Sciendum est insuper, quod in casu deuolutionis, deuolutio fit ad Episcopum, vel ad inferiorem habentem ius instituendi, Abb. in cap. cum

vos. post principium. de offic. ordin. Rocch. de Curte. de iure patronat. in verbo, honorificum. quæst. 33. & Lambertin. vbi supra. art. 11. In materia deuolutionis vide

Farinac. parte 2. tomo 1. decif. 186. & Card. Manticam decif. 260. & Card. Seraphin. decif. 1173. 1270. 1309. & 1363. Talis tamen ad quem

10 fit deuolutio, debet beneficium conferre secundum naturam appositam in fundatione. Felin. in cap. cum accessissent. colum. 7. de constitut. Rocch. de Curte vbi supra. quæst. 3. col. 1. & Lambertin. vbi supra. artic. 13.

11 Eadem ratione extincto iure patronatus, quia nullus sit hæres patroni ius, conferendi tale beneficium remanet penes habentem instituere

Episcopum, vel inferiorem Prælatum. Abb. in capit. 1. numero decimo de electio. & Lambertin. vbi supra. articulo 12.

12

13

14

